

RARYS

Elina sykį | savaitę.

Kaina: 3 mėn. 10 auks.,
6 mėn. 20 auks., 12 mėn.
35 auks. Atskiri numeriai
— 80 skaitikų —
Adresas: Krašto Apsaugos
Ministerija, „Karlo“
Redakcija.

Nr. 21 (105)   Kaunas, 1921 m. gegužės mėn. 25 diena.   III metal.

Pranešimas.

Trečiadienį, gegužės 25 d. 18 val. Generalio Štabo Kancelerijos salėje kviečiamas paprastasis mokslo K. M. K. D-jos susirinkimas, kuriame karo valdininkas Grigaitis turės paskaitą temoje „Kariuomenės ūkis taikos ir karo metu“ (bendra charakteristika).

- TURINYS:**
1. Kariuomenės ūkio reikšmė aplamai, valstybiniu atžvilgiu.
  2. Kariuomenės ūkio užduotys:
    - a) taikos metu — pakankamai aprūpinti kariuomenę kiek galima pigiau,
    - b) karo metu — pakankamai aprūpinti kariuomenę savo laiku.
  3. Kariuomenės aprūpinimas taikos metu:
    - a) uždaviniai,
    - b) finansavimas,
    - c) aprūpinimo būdai ir jų charakteristika.
  4. Kariuomenės aprūpinimas karo metu:
    - a) trumpa istorinė apžvalga, aprūpinimo sistemos,
    - b) finansavimas,
    - c) ištekliai, jų ypatybės ir reikšmė,
    - d) aprūpinimo būdai,
    - e) susiektimai,
    - f) išvados.
  5. Lietuvos praktika:
    - a) aprūpinimas kariuom. kūrime pradžioje,
    - b) finansavimas,
    - c) rekvizicijos,
    - d) užpirkimai,
    - e) gaminimai Lietuvoje,
    - f) išvados.
  6. Tikimo organai, jų darbo suderinimas.
  7. Kariuomenės ūkio kontroliavimas.

Į susirinkimą laisvai įeina visi kariai ir draugijos narių rekomenduojami nekariai.

Kapitonas *Steponaitis*
I-mas Sekretorius.

Kariniai-politinė santrauka (Nr. 19).

(Spauda iki 1921 m. gegužės 8 d.)

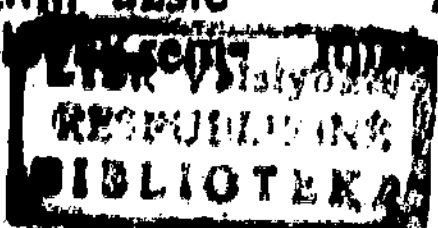
I.

Kremliaus diplomatai vis dažniau ir dažniau randa reikalingu dailinti gan apšlupėjusią Tarybų Valdžią tarptautine politika ir girtis prieš mažai suprantančią liaudį, kurią tarybų spauda maitina dvasios penų, violeton duonos, gera Tarybų Rusų padėtimi užsienyje. Taip, tarybų spauda neseniai naskelbė...

liuje fabrikuotą žinią apie Amerikos-Japonų santykių pablogėjimą ir karo pavojų tarp šių dviejų imperalistinių valstybių. Visgi, čia pat laikraščiai paskubo įtikinti skaitytoją, kad darbo žmonių respublikos vyruosybė turi galimybes nuo šio imperalistinio karo laikytis visiškai nuošaliai. Nors šiuo pranešimu norėta, be abejo, padaryti įtakos į mases, tačiau jis ne be pamato. Visgi, kalbėti apie gresiantį karo pavojų netenka. Nuo 1914 metų pasaulis daug ko išmoko. Psichinės ir materialės kliūtys karui dabartiniams laikais turi daug daugiau reikšmės. Vargu bau galima pasakyti, kad Tokijoje ar Vašingtone norėtų karo, tačiau, ir ten ir čia baugiai žiūrima atelitin ir bijoma, kad, gal būt, karas išsikrūjų bus neišvengiamas.

Amerikos-Japonų santykių pablogėjo dėl Jap. salos. Ši sala randasi Ramiajame Vandenyne Karolinių archipelage; anksčiau buvo valdoma Vokietijos, vėliau Aukščiausios Tarybos atiduota Japonams. Amerikos Jungtinėms Valstybėms ši sala turi didelės reikšmės, kaip viena iš stočių jų už okeaninio kabelio. Vašingtono Vyriausybė pasiuntė Santarvės valstybėms notą, kurioje ne tik protestuoja prieš atidavimą mandato Jap. salai Japonams, bet taip pat pareikalavo, kad visi svarbūs klausimai, neišskiriant ir mandatų klausimą, būtų rišami Amerikos atstovams dalyvaujant, nors ji ir atšaukė savo atstovus iš Aukščiausios Tarybos.

Japo salos mandato klausimas nors ir yra viena iš svarbiausių priežasčių Amerikos-Japonų nesutikimų, tačiau tai ne vienintelė. Šiuo klausimu nemažiau susijdomavę ir kitos valstybės. Kur kas svarbesnė yra Japonų slinkimo Vakarų Amerikon ir Rytų Azijon problema, kuri kas įgyja rimtesnio pobūdžio. Kovo mėnesio pradžioje Amerikos taryboje buvo svarstomas laivyno klausimas. Senatorius Lodge anti-japoninio judėjimo vadas, pareikalavo tęsti posėdį prie uždarytų durų. Pilnai patikimomis žiniomis, šiame posėdyje buvo svarstomi santykiai su Japonais. Buvo nutarta ne tik Kalifornijoje, bet ir kitose Vakarų Amerikos dalyse uždrausti pardavinėti žemę svetimtaučiams, čia reikla suprasti žinoma, Japonams. Oratoriai nurodė, kad abiejų šalių spauda atvirai kalba apie ruošimąsi karam už Ramiojo Vandenyne. Buvo svarstomos taip pat Vanderlipo koncesijos Kamčatkoje, lygtai kaip ir Japonų sutartis Meksikoje. Posėdyje apšreiškė dvi srovės. Viena, liberalė išsireiškė, kad reikalinga reaguoti į Japonų stiprėjimą Vakarų ir Centralinėje Amerikoje, bet tuo pat laiku leisti jiems laisvai veikti Rytų Azijoje. Būtent tam, kad atitraukus juos nuo Kalifornijos. Kita srovė protestavo prieš tai, nurodydama, kad sustiprėjimas Japonų pozicijų Azijoje sutelks jiems jėgų vėliau skverbtis ir į Vakarus. Dauguma posėdžio dalyvių buvo antros srovės šalininkai. Amerikos - Japonų konkurencija Rytų Azijoje ty užgauna Rusų reikalus. Abiem pusėm toli gražu

ne vis vien, kaip į šį klausimą žiūri Rusai. Amerikos ir Japonų emisarai ruošia sau veikimo dirvą Maskvoje, nors ir neigiamai žiūri į Tarybų valdžią. Tai begalo patinka Maskvai, ir Tarybų laikraščiai gieda skaitytajams apie Tarybų Rusijos galybę kuri ramiai ir garbingai gali sekėti dviejų imperialistinių valstybių kovą dėl pirmenybės. Bet ištikrųjų bejėgė Tarybų Rusija vaidina menką vaidmenį Amerikos - Japonų ginčiuose dėl Rytų Azijos. Tiesą sakant, šis ginčas padidėjo kaip tik dėl Rusijos silpnumo Rytuose, kaip ir visur Rusai yra vien tarptautinės politikos objektas.

(B. d.)

Išmintimi daugiau laimėjama, kaip daugybe.
Petras Didysis.

Teknika kariuomenėje.

Balandžio 15 d. majoras Šilingas darė Gen. Štabe pranešimą apie techniką kariuomenėje. Peržvelgęs istorinį technikos išsivystymą kariuomenėje, pranešėjas plačiau išdėstė mūsų kaimynų (francūzų, rusų) karinę technikos organizaciją ir pagaliau pateikė klausytojams sumanymą, kaip norima reorganizuoti visas mūsų kariuomenės technikos aparatas.

Teknikos klausimas kariuomenėje tiek svarbus ir sudėtingas, kad kiekvienas to dalyko nušvietimas turi reikšmės, ypačiai, kada pats dalykas yra reorganizacijos padėtyje. Karas — tai kariuomenės kvotimai pakelti ją į aukštesniąją klasę, kvotinama iš tų dalykų, kurių buvo mokomasi ir išmokta taikos metu. Kas geriau išmoko, kas daugiau žino, tas gaus geresnį pažymėjimą — laimės karą. Koks gi tai kvotimas? Svarbiausia — tai mokėjimas sunaudoti ir pritaikinti technikos priemones, esamas kariuomenėje (inžinerija — kliūčių įruošimas ir nuveikimas, telegrafija, radiografija, kulkosvaidžiai, bombosvaidžiai, minasvaidžiai, šarvuotės priemonės ir kt. ir kt.).

Juo daugiau kariuomenėje visokios rūšies padedamųjų technikos priemonių, tuo lengviau jai kovoti su priešu, tuo geriau sutaupomos jos gyvosios pajėgos (žmonės), tuo lengviau jos dalyviams pakelti visos karo sunkenybės, — išlaikyti savo vertingumas koval. Čia gali kilti klausimas ar nuolatinis didinimas ir dauginimas įvairių technikos priemonių neapsunkintų kariuomenės. Juk tos priemonės tai negyvoji pajėga, kurioms naudoti ir taip pat aptarnauti laikyti ir vežioti reikalingos gyvosios pajėgos. Todėl tad ir reikalinga su maninga ir tiksli organizacija. Aš atsimenu vieną seną rusų pulko vadą, kurs griebė už galvos ir keikdavo visus, kai jam reikėjo be batalionų ir kuopų įvesti pulke dar įvairias komandas: kulkosvaidininkų (Maksimo ir Kolto), bombosvaidininkų, sapierių, telegrafo, ryšio, žvalgų komandas ir tt. „Kad juos kur visus velniai paimtų“, — keikdavo senis: „išsigalvoja ten kabinetuose neturėdami ko veikti visokios velniavos, o čia, žmogus, tasykis su jomis; jau geriau patiems įstoti ant vielų tvoros, nei kalbėtis su gazų komandos viršininku...!“ Jis, mat, turėjo daugiau narsos negu žinių. Manau, kad gali būti ne vienas toks pulkininkas keikė ir kaizerį Vilhelmą, kurs taip pat „buvo išgalvojęs visokių velniavų“. Per didįjį karą 14 metais rusai pradėjo kariauti labai mažai teturėdami technikos priemonių; nekalbant jau apie gazus nebuvo dargi kulkosvaidžių. Kad taip kariauti negalima, netrukus visus įtikino kruvinas II osios Samsonovo armijos įrodymas, iš kurios, pralaimėjus mūsų, vieni likučiai teliko; tai atsitiko svarbiausia dėl to, kad vokiečiai turėjo daug šarvuotų automobilių, kurieneatsitraukdami pleškino iš sparnų ir iš užpakalių, bevažinėdami daugeliu Vokietijos plentų. Ir ką gi mes matome: kai 14 metais rusų kariuomenė turėjo vienam pėstininkų pulke nedaugiau 8, o kai kur ne daugiau 4-rių kulkosvaidžių ir nė vieno šarvuoto automobilio, — tai per garsųj Kerenskio puolimą 17-tais metais pulkas turėjo nuo 30 lig 50 kulkosvaidžių ir kiekviena 13 armijų turėjo po visą divizioną šarvuotų automobilių, po 9-15 automobilius kiekviename divizione. Tačiau suprantama, kad rusų kariuomenės technika, nežiūrint daugelio technikos priemonių įvedimo, vis tik buvo silpnesnė už vokiečių ir sąjungininkų techniką.

V. L. Tolstojus.

FRANCUZĖ.

(Apysaka iš Maupassantų).

I.

1882 m. gegužės 3 dieną iš Gavrės į Kinų jūrą išplaukė tribūris laivas „Vėjų dievo Motina“. Savo krovinį iškrovė Kinuose, prisikrovė naują, nuvežė į Buenos - Aires, o iš ten nuvažiavo Brazilijon.

Važinėjimas, taisymas, vėjai, kurie nunešdavo laivą tolokai nuo kelio, visoki jūros nuotikiai ir nelaimės jį taip sutrukdydavo, kad ketverius metus klaidžiojo po svetimus vandenius ir tiktai 1886 m. gegužės 8 dieną atplaukė į Marsailę, kupinas amerikoniškų konservų skardinių skrynučių.

Kuomet laivas išplaukė iš Gavrės jį valdė kapitonas, jo padėjėjas ir 14 jūrininkų kareivių. Beplaukiojant vienas kareivis numirė, keturi žuvo įvairiuose nuotikiuose ir tiktai devyni sugrįžo į Francūzus; žuvusiųjų vieton nusamdė du amerikonus, vieną negra ir vieną švedą, kurį rado vienoje Singapuro smuklėje.

Pakėlė būres, križmai surišo žėglius, atplaukė buksirinis garlaivis ir kriokdamas nutempė naujajį

svetį į stovinčiųjų prieplaukoj garlaivių eilę. Jūra buvo rami ir prieplaukos krantus vos vos teškė smulkiųjų bangų likučiai. Svetys įėjo į eilę stovinčiųjų išilgai kranto šonais iš viso pasaulio didelių ir mažų, įvairaus dydžio, formos ir statybos garlaivių. „Vėjų dievo Motina“ sustojo tarp italų brigo ir anglų galėtės, kurie kiek pasitraukė, užleisdami vietą naujajam draugui.

Kai tik atliko kapitonas visus formalumus su muitinės ir prieplaukos valdininkais, tuojau pusę kareivių visai nakčiai išleido krantan.

Buvo šilta vasaros naktis. Marseilė judėjo apšviesta įvairia šviesa. Gatvėse dvelkė iš virtuvių skanus valgiai, visur girdėjai kalbų užesį, trenksmą tekinių ir linksmą šūkavimą.

„Vėjų dievo Motinos“ jūreiviai keturius mėnesius nebuvę žemėje ir dabar, ką tik išlipę krantan, bailiai poromis ėjo miestu, lyg svetimi, ne tos šalies gyventojai, taip jie buvo atpratę nuo miestų gyvenimo. Jie dairės uostydami arčiausias prieplaukos gatves, lyg ko ieškojo. Keturi mėnesiai nematė jie moterų... Pirmuoju ėjo Celestas Diuklo, aukštas, tvirtas ir narsus vaikinąs. Jis visados visus vedžiojo, kai jie išlipdavo krantan. Jis mokėjo surasti geras vietas, išsipainioti susipynus ir nelindo į peštynes, kurios dažnai nutikdavo išlipus jūreiviams krantan. Bet jeigu kildavo val-

net ir 17-tais metais, nes pačių kvotimų metu reikėjo mokytis ir paskubomis išmokti įvedamus kariuomenės technikos prietaisus.

Mes matome didžiulį pasaulinio karo prityrimą, kaip pritaikinti ir naudoti technikos priemonėmis. Tik mūsų kariuomenei teko organizuotis išimtinai sunkioms aplinkybėms esant; nuo pat pirmųjų dienų reikėjo kariauti (bermontininkai, bolševikai), nebuvo technikos, nebuvo medžiagos. Todėl ir technikos prietaisų organizacija nebuvo pastatyta taip aukštai, kaip to reikalauja šių dienų pozicinis ar lauko karas. Dabar, kada yra galimybės organizacija pagerinti, ji turi būti pagerinta ir kaip reikiant apgalvota Valdymo sistema, technikos teikimo klausimai, inspekcija ir mokymas, vis tai begalo svarbūs skyriai, kurie turi būti iš visų pusių nušviesti ir išdirbti. „Organizacija ne pakenčia improvizacijos“ — ši taisyklė, man rodos, neturi būti niekur užmirštama.

Kaip tatau buvo pabrėžta ir majoro Šilingo pranešime, negalima technikos dalies, nors ji ir visai maža tebūtų (pavz. šarv. aut. rinktinė), pavesti vien tik rikiuotės daliai, kuriai ji priskirta, kaip padedamoji veikimo priemonė. Negalima pavesti delto, kad tada visi mokymo, juogeresnio veikimo klausimai ir t. t. Kitaip sakant visi tobulinimo klausimai sustings ir ims išsigimti. Reikalinga, kad kiekviena technikos dalis turėtų savąją techninę priežiūrą, kuri galėtų kiekvieną technikinį netikslumą savo laiku pastebėti bei pašalinti ir duotų techninių nurodymų, kurių, gal būti, ir nežinos jaunas technikos dalies viršininkas, o jau rikiuotės dalies viršininkas tai tikrai retas kada žinos. Pagaliau rikiuotės dalies viršininkui ir nerūpi specialiai technikos dalies reikalai; jam tik rūpi, kad toji dalis būtų tikra parama, o ne apsunkinimas. Iš čion eina aiškus reikalas grynai techninės vyresnybės, inspekcijos, kuri tačiau neprivalo kištis į rikiuotės bei taktikos reikalus, esančius išties rikiuotės viršininko žinioje. Randasi dvi vyresnybės, kas aiškiai prieštarauja vienos valdžios dėsniui, nepaprastai svarbiam kariuomenėje. Tik šis pavojus nusikalsti minėtajam dėsniui ne toks jau baisus, jeigu abiejų vyresnybų funkcijos aiškiai išskirtos ir statutuose numatytos.

Šis dvilypės vyresnybės dėsniis techniko dalyse yra priimtas visose kariuomenėse (prancūzų, vokiečių, rusų) ir karo prityrimas parodė, kad jis visai nekenksmingas. Tuo tarpu, grynai technikos inspekcija pašalina visus nurodytus netikslumus, kurie yra neišvengiami, jeigu technikos dalis pavesta vien tik rikiuotės viršininkui.

Teknikos tiekimo klausimas taip pat nepaprastai svarbus, nes karo prityrimo įrodyta, kad technikos dalis be normalio ir tinkamo tiekimo jai visų reikiamų dalykų bus kariuomenei ne pagalba, tik apsunkinimas. O kadangi technikos tiekimo klausimas yra ne mažiau komplikuoatas, kaip ir paties technikos pritaikymas ir reikalauja taip pat mokėjimo ir prityrimo, — tai aišku, kad reikia turėti specialis organas, kurio žinioje būtų vien techninis tiekimas, visiškai atskiral nuo kitų kariuomenės tiekimo rūšių, kaip štai Intendantūros, artilerijos. Kas labai gerai nusimano apie batus, gali nieko nenusimanyti apie benzina. Man nupasakojo vieną juokingą atsitikimą. Aviacijos daliai buvo reikalingas amortizatorius (specialis vielos prietaisas sujungti aeroplano ratams su š a s s i = (stovu); iš netyčių pasirodė, kad amortizatorius yra inžinerijos sandelyje, o sandėlio prievažda buvo tvirtinęs, kad amortizatoriaus nėra, dėl to, kad jis laikė jį kokia trilinko veikimo elektros viela. Ligi šiol pas mus tiekimas yra vienoje rankose ir dėl to labai galima, kad atsitiktas su aviacijos amortizatorium atsikartos kitoklime pavydelyje, nekalbant jau apie tai, kad nenusimanančių žmonių visokios rūšies pirkiniai ir užsakymai bus nereikalingas pinigų mėtymas.

Baigdamas džiaugiuos kilusia mintimi reorganizuoti mūsų kariuomenės technikos skyrių ir norėčiau išreikšti pageidavimą, kad tie, kuriems bus pavesta tai daryti, imtųsi darbo gerai apgalvoję, sunaudoję didelį pasaulinio karo prityrimą. Ir, man rodos, reikėtų pradėti sudarant pirmiausiai sumanytąjį technikos komitetą, kuriam pirmuoju darbu pavesti išdirbti smulkia technikos kariuomenės organizacijos skemą.

Kariaujame ne skaičiumi, bet mokėjimu.

Suvorov.

dai, tai Celestas nebėgdavo nuo savųjų ir mokėjo už juos užsistoti.

Ilgai slankiojo jūreiviai tamsiomis gatvėmis, kurios nuolaidžiai slinko į jūrą, kuriose nemalonai dvokė iš sandėlių ir butų. Galliau išsirinko Celestas, menkai apšviestą tik prie namų durų kabančiomis paprasčiausiomis lempomis tarpgatvį ir pasuko į jį. Kiti jo draugai kalendami dantis ir niūniuodami kas sau, sekė paskui. Ant matinų spalvuotų lempų stiklų buvo išpiešti didžiuliai namų numeriai. Žemuose tarpduriuose, ant šlaudinių krasių sedėjo pasijuosusios prikaištos moterys: jos pamatę jūreivius pašokdavo, bėgdavo į gatvės vidurį, užstodavo kelią ir kiekviena viliojo savo landynėn.

Kitą syk priemenės gilumoj atsidarydavo durys, pasirodydavo pusplikė moteriškė, apsitempusi storomis medvilninėmis kelnaitėmis, trumpu sijonėliu ir juodu mašastiniu antkrūčiu su auksine liemavone. „Ei, gražuoliai, užeikite!“ Šaukė dar iš tolo, o kartais išbėgdavo gatvėn, kabinos prie jūreivių ir visomis spėkomis traukė pas save. Tas nelabai priešinos, o draugai sustoję žiūrėjo, kas bus. Bet Celestas Diuklo suriks tikta: „Ne čia, neik, toliau!“ ir jūreivis klausė, — spėka išsiverždavo iš moters. Ir taip jie slinko vis tolyn, lydimi būrio supykintų moterų. Į triūkšmą visu tarpgatviu išbėgdavo kitos, kibo į jūreivius ir užkimu-

siais balsais gyrė savo prekę. Taip jie ėjo tolyn. Retkarčiais pasitikdavo kareivius tarškinančius šporais, atskirus miesčionikus ar pardavėjus tyliai slenkančius į pažįstamą vietelę. Kituose tarpgatviuose švietė tokios pat lempos, bet jūreiviai ėjo vis tuo pačiu, kartais brisdami dvokiančiu purvynu, kuris tryško iš po namų. Tik štai Diuklo sustojė prie vieno namo, kurs išrodė lyg geresnis už kitus ir įvedė ten savo draugus.

II.

Jūreiviai sedėjo didelėj traktieriaus salėj. Kiekvienas pasirinko sau draugę ir jau nesiskyrė su ja visą vakarą; toks buvo traktieriaus paprotys. Buvo sustatyti krūvoj trys stalai. Pirmiausia išgėrė jie su moterimis, o paskui pakilo ir nutraukė viršun. Ilgai ir garsiai jie beldė dideliais batais mediniais laiptais, kol pro siauras duris užsikraustė viršun ir išsiskirstė į atskirus kambarėlius. Iš ten jie vėl nulpdavo gerti žemyn ir vėl lipo viršun.

Pokylis buvo smarkus, kol viso pusmečio alga prašvilpė per keturias valandas. Apie 11 valandą nakties buvo jau visi girti ir, išpūtę krauju pasruvusias akis šaukė patys nesuprasdami ką. Kas dainavo, kas šlaip rėkavo, kas kumsčiu daužė stalą, o kitas dar maukė šnapsą. Celestas Diuklo sedėjo tarp draugu-

Bendros pastabos apie žvalgybą*).

Reikalingumas žvalgyti priešininką ir vietą

Juo geriau mes žinome, kame priešininkas yra, kokiame jis skaičiuje ir kokioje sudėtyje ir ką jis veikia, juo lengviau ir tikriausiai galime mes jį atakuoti ir sumušti. Juo tikresnes ir savo laiku gautas turime mes apie priešininką žinias, juo lengviau galime pasinaudoti kiekviena po klaida, kiekvienu jo nevykusiū žygiu ir juo lengviau mums toki priešininką galutinai nugalėti. Kad gi tas žinias turėti, privalome be perstojo priešininką žvalgyti.

Bet vien tik priešininką žvalgyti yra permaža. Karo metu kariuomenė gali atsidurti trijose padėtyse: arba jinau kaujasi su priešininku (kautynės), arba vyksta kur nors (žygis), arba ilsisi (poilsis). Visuose tuose atvejuose didelės įtakos kariuomenei turi tos vietos, kame ji yra, būdas. Del to, žvalgant priešininką, reikia taip gi be perstojo tyrinėti, žvalgyti ir vietą, kad jos ypatybės sunaudojus savo naudai ir priešininko nenaudai.

Tolima orlaivių ir raitelių žvalgyba.

Kol priešininkas toli, žvalgyba atliekama orlaiviais ir raiteliais. Orlaviai turi nepaprastą greitumą (iki 100 ir daugiau varstų per valandą), gali greitai nukristi priešininko pusėn, gauti ten apie jį žinių ir greitai vėl sugrįžti su pranešimu. Raiteliai irgi gana greitai gali išlysti priekin, padaryti žvalgybą ir atsiųsti pranešimą arba per bevielį (radio) telegrafą (tam tikslui didelės raitelių dalys turi su savimi to telegrafo stotis), arba automobiliu bei motocikletu, arba galop, per raitelius (raitelių greitasai paštas).

Artima pėstininkų žvalgyba.

Juo labiau prisiartina priešininkas, juo dažniau ir smulkesnių žinių privalo mums teikti apie jį žvalgyba. Tokios žvalgybos raiteliai atlikti jau nebegali. O be to esant arti nuo priešininko, nėra galimybės daryti žval-

* Versta iš rusų kalbos („Obučeniye razvedčikov pechotnavo polka“).

Ant kelių turėjo aukštą, raudoną moterį. Jis išgėrė nemažiau kitų, bet nebuvo dar visai girtas. Galvoje klaidžiojo mintys, buvo nelinksmas ir norėjo pasikalbėti su savo drauge. Bet mintys ateidavo ir tuojau vėl išnykdavo, niekaip negalėjo jų sugauti, surišti ir išreikšti. Tik juokėsi ir sake:

— Taip, taip, tatai... taip tatai...

— Ir senai jau tu čia?

— Šeši mėnesiai,—atsakė moteris.

Jis linktelėjo galva lyg girdamas už tai.

— Na, ką gi, ir gera čia tau?

Ji susimąstė.

— Papratau. Reikia gi kaip nors... vis geriau kaip tarnaitėi ar skalbėjai.

Jis tvirtinančiai kilstelėjo galva, tarytum ir už tai pagirdamas.

— Ir tu ne vietinė?

Ji papurtė galvą tvirtindama, kad ne.

— Iš toli?

Ji ir vėl tvirtinančiai linktelėjo galva.

— Iš kur?

Ji susimąstė, lyg norėdama prisiminti, iš kur ji yra.

— Aš iš Perpiniano,—pratarė nedrąsiai.

— O tu jūreivis, ar ką?—užklausė.

— Taip, mes jūreiviai.

— Ką gi, toli buvotė?

gybos raitelių rikiuoteje, nes jau raiteliui sunku pasislėpti nuo Priešininko akių ir žvalgybai atlikti dažnai tenka naudotis šautuvo bei durtuvo pagalba. Del tos priežasties, susiartinus su priešininku, žvalgyba daroma pėstininkų (artima žvalgyba).

Reikalingumas tam tikrų žvalgų pėstininkams.

Žvalgyba—darbas nelengvas ir reikalaujantis iš žmogaus, kaip tam tikrų prigimties gabumų, taip ir tam tikrų žinių, mokslu ir praktika įgaunamų. Del to pėstininkuose parenkami yra tam tikri žmonės, kuriuos paskui specialiai moko žvalgybos darbo. Tie žmonės vadinasi žvalgiai.

J žvalgus renkami žmonės, protu gerai prasilavinę, moką rašyti, sumanūs, stipri, gerai žina rikiuotę, turi geras akis ir geras ausis. Renkant žmones į žvalgus ypatingą dėmesį reikia kreipti į jų dorinę pusę; neabejojamai sąžiningas savo pareigų pildymas ne tik viršininkų akyse, bet ypač negalint jiems kontroliuoti, ir teisingumas — štai privalumai, be kurių niekas negali tapti geru žvalgu.

Pėsti ir raiti žvalgai.

Kad žvalgyba netrukdytų savo kariuomenės (ypač žygyje), žvalgas privalo greitai įsikišti priekin, padaryti žvalgybą ir greitai (pačiam ar per kitą asmenį) atsiųsti pranešimą. Tasai greitumas reikalauja, kad žvalgui būtų duotas arklys. Kitais vėlavėjais, pavyzdžiui, kada priešininkas visai arti, prieš pat kovą arba kovos metu, naktį ir t. t. — Žvalgyba gali būti daroma tik pėstininkų. Šitos įvairios sąlygos verčia kiekviename pulke turėti ir pėščius, ir raitus žvalgus.

Iš pėščių žvalgų atskiros dalies (kuopos, komandos) nedaroma, o kiekvienoje kuopoje yra jų tam tikras skaičius (pav.—9). Raitieji gi žvalgai sudaro atskirą pulko raitųjų žvalgų komandą.

Reikalingumas mokyti žvalgybos didesnę pulko dalį.

Be abejo, kad tinkamai ir nuolat daryti artimą priešininko ir vietos žvalgybą, devynių žvalgų kuopai

— Taip, ne arti, viso prisiziūrėjom.

— Gal ir apie žemę apvažiavot?

— Ne tai kad kartą, ką tik ne du kartus apvažiavom.

Ir vėl ji susimąstė, lyg norėdama ką prisiminti.

— Tur būt daug laivų susitikote? — paklausė galiau.

— Kaip gi, sutikom.

— Ar nepasitaikė jums sutikti „Vėjų dievo motina“, jog yra toks laivas?

Jūreivis nustebo, kad ši moteris įvardėjo jų laivą ir sumane pajuokauti.

— Kaip gi, praeitą savaitę sutikom.

— Ištikrujū?—ir šušuko ji, staiga išbaloj.

— Taip.

— Nemeluoj?

— Kaip Dievą myliu,—sakė jis.

(B. d.)

Bilizuotas Šimukas!

(Pasakoti scenoje).

Susitinka aflaiduos bobutė savo prietelę, pasiveda ją į šalį ir dažnai į plačią nosinę šniurkėdamas ir ašarodama pasakoja:

permaža. Žvalgas yra skiriamas išpildyti ypatingai svarbų žvalgybos uždavinį arba taip gi skiriamas žvalgančios dalies (patrulis, partija, būrys) sudėtos iš kitų kuopos žmonių, viršininkų. Tam žvalgybos darbu reikia, kiek galint, išmokyti visus kuopos žmones; mokymas gali būti daug slauresnis, negu kad specialiai žvalgų mokymas, ir privalo turėti grynai praktikos pobūdį.

Kuopos puskarininkai žvalgybos darbo privalo būti išmokyti ne blogiau, kaip žvalgai.

Sunku mokytis, užtat lengva žygyje.

Suvorov.

Bolševikai ir Rusija.

(Versta iš ukrainiečių kalbos *).

Ar bolševizmas gali tapti pasauliniu reiškiniu, išsiplėsti po visą pasaulį, kaip tatal tvirtina praktiškai jo ideologai Leninas, Trockis ir kiti?

Ligi šiol žmonės dar negali suprasti, kodėl bolševizmas laikosi Maskvoje jau ketvirtį metų ir nežinia, kada jis žlugs; visiems rodėsi, kad bolševizmas laimėjęs 1917 metų lapkričio m. gali išsilaikyti ne daugiau, kaip 2—3 mėnesius. Tuo tarpu bolševizmas Rusuose vis tebegyvuoja.

Analizuodami (tyrinėdami) Rusų bolševizmo reiškinį, mes turime du klausimus: a) ar bolševizmas gali išsiplėsti visame pasaulyje ir b) kodėl jis taip ilgai laikosi Maskolijoje.

Šituodu klausimu rodosi išviršniai visai atskiru, bet vidujiniai jiedu tampriai viens su antru surišti ir svarstyti juodu bei spręsti galima tik gretimai ir tuo pat metu.

Mano nuomone išaiškinti ir nušviesti dabartinio bolševizmo priežastis ir lytį galima tik analizuojant

* V. Zavadzko straipsnis — „Volia“ 1921 m. 9 Nr.

— ...Nei nežinojom. Tik štai išklįjavo visur pterius. Žmonės skaito: bilizacija. Varge tu manol kaip tik šaltyšius ir mūsų Šimukui bilizaciją perskaitė. Ir metal paeina ir visa. Vargamistrai dešimtis klausinių nunešiau: — Išrašyk, sakau, metrikas. — Išrašė ir metrikas, bet vis: bilizacija ir gana.

Taip ir paėmė Šimuką.

Toks klusnus, geras buvo vaikas. — Bobute, sakė išvažiuodamas, sugrįšiu, vis kaip sugrįšiu.

Kur aš nebuvau, ko neapėjau. Visus, ne tik valščiaus, bet ir apskričio ponus aplankiau. Pas pačius didžiuosius, išdrąsinus, tiesiai prilindau ir gana. Nesuės gi, maniau sau. Visokių esama, kūmūtė, viršininkų. Ir daugybė!

Paštos viršininkas tiesiai pasakė: Nieko negaliu. Tik laišką, jei nori, ar pinigų galime pasiųsti. Miličininkas tai sugėrė ir puskvorę ir sviesto pusanthro svaro priėmė, bet kaip reikia Šimuką paleisti — sukė, sukė uodegą, plakė, plakė liežuviu, o nieko nepadarė. — Palaukit, — sako. Nuėjau kad žinotum, Suėdimo komitetan, o ten storas, storas net jo veidai dreba, ponas. Taip ir taip, sakau. Jis gi kad suriks: Lašinių, sako, duok, tai priimsiu. Jei geruoju neduosit' rekvizuosiu! Taip išgąsdino nelabasis, kad nei nebaigus kalbos lauk išsprukau.

Nieko gal Šimukui paleisti nebūčiau padarius,

tas istorines ir dabartines sąlygas, kuriose jis gimė ir augs.

Taip analizuojant istorinius ir dabartinius faktus, imant dėmesį jų politinį, ekonominį ir įprotinį pobūdį, jų lytį ir pamatą, galima, mano numanymu, teisingai įsitikinti, kad bolševizmas neišsiplatinis, kad jis laikosi taip ilgai dėl to, jog rado sau nepaprastai gerą dirvą — rusų būtį.

Rusai savo esmėje yra bolševikai, maksimalistai: nuo pat jų istorinio gyvenimo pradžios bolševizmas reiškiasi įvairiomis gyvenimo formomis.

Imkime kad ir „uškuinykus“. Pavolgyje jauni vyrų periodiniai susirinkdavo į būrius ir plaukdavo Volga laivais, naikindami kaimus, žudydami ir plėšdami pakraščių gyventojus. Tai vadinosi „uškuinykauti“ ir buvo tai labai garbingas, narsus darbas. Įdomu, kad uškuinykai visai nežiūrėdavo, jog tie gyventojai, kuriuos jie plėšė, buvo tos pačios giminės ir tikybos; tai buvo plėšimas be jokios idėjos, griau-namojo instinkto liekana, kuri ir dabar dar taip stipri Maskolijoje.

Ogi caras Ivanas Nuožmusis su savo Malluta Skuratavu ar tai ne pranokėjai dabartinių bolševikų budelių; kurie tūkstančiais žudo nekaltus žmones? Net dabartinės „črežvyčaikos“ tai tie patys anų laikų „zastenkai“; ir metodai, ir tikslas, ir būdai tų dviejų garbingų įstaigų visai vienodi.

Tuo pat Nuožmiojo caro metu kitas bolševikas Jermakas, tikras uškuinykų sūnus, surinko gaują plėšikų ir ėmė plėšti Sibiro tautas; ir taip pat be jokios idėjos, net be ypatingos naudos; o! taip sau, iš savo plėšrios prigimties, kurie negali nieko statyti, tik sugeba visa griauti.

Dabar vėl dėl iliustracijos reikia pereiti nuo plėšiko prie imperatoriaus — Petro 1-jo; ir tai vis taip Maskolijai istorijoje analizuojant vienokius veiksmus tenka imti pavyzdžiu tai plėšiką, tai valstybės valdovą. Tasai apvainikuotas bolševizmas tuos pačius turi metodus, kaip ir dabartiniai valdovai: smurtas, kraujas (6000 nužudytų šaulių), despotizmas, tyčiojimas iš aplinkinių žmonių; net savo pozityviniuose darbuose Petras I-sis buvo tipingas maksimalistas: skie-

kad ne tas Ožkabarzdis, kaip jį žmonės vadina, advokatas toks. Jis ir sako: Nieko tie smulkieji patkačikai nepadės. Tikėk manim. Jei nori savo Šimuką tikrai ir greit išvaduoti, eik į tuos, kurie pačiose viršūnėse tupi. Taigi, kad matytum, jis taip ir sako: Važiuok Kaunan. Ten rasit pačią aukščiausią vyresnybę. O tos vyresnybės galva — prezidentas. Pulk prie jo.

— Kaip gi tu manai?

— Žinia, jei jau prašyti, tai vyresnis vis geriau.

— Ir aš manau. Susidėjau su kmynais sūrelį, gal dar šį tą paimsiu ir važiuosiu. Ponas ag esąs didelis, bet sūrelį, manau, nepasigordys, paimsi!

Antrą syk suėjus kūmūtę turguje, sudribusią vištą pardavinėjant bobutė pasakojo:

— Šimukas namie.

— Tai prezidentas paleido?

— Ne, kur tau! Pats atvažiavo. Kad žinotum, vieną pavakarį pakluonėm atkiūtino ir gana. Atnešė „kazionus“ batus; stipri tokie — trijų odų padai. O kelnytės tokios gražios, blauzdos kaip tūtelės slauros, vos vaikyščias stenėdamas įsimauna, aukštyn gi.

pindamas vakarų kultūrą, jis darė tai bolševikų metodu, smurtu, prievarta, prigavimu.

Toliau vėl tenka grįžti prie plėšiko Pugačevo. Jis pats ir visas sukilimas ryškiai parodė rusų tautos bolševikišką dvasią; pugačevas savo formomis ir idėjomis—tai dabartinio bolševizmo močina. Rusų tautybei charakteringa, kad panašūs reiškiniai kartojasi kas du šimtmečiais: matomai priežastys glūdi pačioje tautos prigimtyje, yra tai jos valios ir proto išreiškimas.

Reikia pastebėti, kad visi istorinio bolševizmo reiškiniai nėra vedami kokios nors idėjos; juose tesireiškia laukinis gaivalas, kurs visą naikina ir griauja. Ne veltui žinomas rusų rašytojas, pasakodamas apie sukilimus pasakė: „Ne duok, Dieve, niekam pamatyti žiaurų, be minties rusų sukilimą“.

Šis posakis labai charakteringas, atsiminus balsus istorijoje alkanųjų sukilimus, o vėliau dar baisesnės kolerinės riaušės.

Rusai—tai kraštutinis visuose gyvenimo reiškiniuose, tai jau toks būdas, kurs nemėgsta vidurio. Pavyzdžiui, aristokratas grafas Aleksiejus Tolstojus, vienas geriausių rusų, rašo tokį eilėrašį:

„Kol liubiti(i)—tak bez razsudku,
 „Kol groziti(i)—tak ne na šutku,
 „Kol rugnut(i)—tak sgoriača,
 „Kol rubnut(i)—tak už spleča,
 „Kol sport(i)—tak už smielo,
 „Kol karat(i)—tak už za dielo,
 „Kol prostiti(i)—tak vsej dušoju,
 „Koli pir—tak pir garojul“)

Argi tai ne bolševikas rašė? Tiesa, čia yra ir bajorų principų, čia atsispindi ir kilni siela; bet forma, rašymo būdas, kraštutinių išsireiškimų pamėgimas, visa tai—maksimalizmas.

*) Kad mylėti—tai be proto,
 Kad grasyti—tai ne juokais,
 Kad kolyti—tai karšiai,
 Kad jau kirsi—tai iš petles,
 Jau kad ginčyti—tai drąsiai,
 O jei bausti—kad būt už ką,
 Kad atleisti—tai iš širdies,
 O kad užti—tai per naktis!

platyn, platyn šitai (rodo) išsiriečia. Dabar žuklauna, arklius gano laiko turėdamas..

— Tai prezidento ir nerelkė?

— Nei nenuvažiuoju. Susiruošiau, kad žinotum, sūrį kelnepusį įvyniojau—važiuosiu. Tik stoty sutinku ot sau ponelį. Kalbus, geras. Aš jam išsipasakojau. Ponelis man ir režia: Dabar prezidento nebėr. Dabar Seimas. Jis viską ir valdo. Prieš jį ir mūsų milicininkas ne daug paspurdės.

— Gerai, sakau, pulsiu į jį.

— Kad, bobulka, sako, Seimo didelė šelmyna, 100 su viršum žmonių.

— Tai... pamaniau sau. Jei būtų kaip pirma vienas žmogus. Šiaip taip gal susiuostytum; vieno sūrelio pakaktų, dabar gi negi vešiu aš jiems šimtą sūrių. Už gerą patarimą atidaviau sūrį su kmynais tam poneliui ir grįžau namo.

— Ko taip nullūdus?—klausia kūmutė, Šimuko bobutė.

— Nebėra mano Šimuko.

— Kas gi pasidarė? Kodel?

Šito poeto pavarde tuojau primena kitą bolševiką, kurio bolševizmui mes turime nusilenkti, bet visas jo gyvenimas, idėjos pradai, filosofija—visa priveda ligi kraštutinumo: Levą Tolstojų—tikras savo bolševikas tautos sūnus; jis pasiėmė iš jos savo kūrybos dvasią, palėgas ir išvystė kraštutines idėjas. Sovietų valdžia turėtų pirmiausia jam paminklą pastatyti.

Ištisa eilė kitų garsių rašytojų, kurie vadovavo Rusų inteligentijos protui, savo kūryboje lygiai tokie pat bolševikai ir ideologija ir formomis: Pisarevo, Dostojevskio, Uspenskio, Saltykovo-Tcedrino, ir paskiau Leonido Andrejevo, Gorkio, Arcibaševo vardai ir kūriniai aiškiai parodo, kad maksimalizmas—svarbiausias jų kūrybos, skonio ir ideologijos elementas. Ypač charakteringa Leonido Andrejevo, Gorkio ir Arcibaševo kūryba: taip ir matal, kaip bolševizmas, gimęs rašytojų galvose XIX šimtmėčio pabaigoje, išsivysto XX-ojo pradžioje ir visai natūraliai perėina į praktinę šių dienų politinio bolševizmo dirvą; taip ir matal, kad Gorkio—„Bosiaki“, „Malva“, „Foma Gordiejev“ ir Arcibaševo „Sėnin“—nuosakiai psichologiniai veda į šio meto praktinį bolševizmą.

Tokie literatūros tipai yra, žinoma, ir gyvenimo tipai. Gorkis, Arcibaševs ir kiti galėjo atvaizduoti savo tipus tik dėl to, kad pati tauta, jos pamatiniai bruožai suteikė literatūrai daugybę medžiagos.

Pažiūrėkime dabar tautos įpročių. Čia mes rasime gausiai medžiagos, kuri patvirtins mūsų mintį, jog maskoliai—specifiniai bolševikai. Kalkuriose vidurinėse Rusijos gubernijose yra toks žaislas: kokio nors miestelio vyrai ir pusberniai persiskiria į dvi priešingi pusi ir prasideda balsios muštynės, kur vieni kitiems sulaužo kojas, rankas, šonkaulius ir visiškai užsimuša. Keistas dalykas: juk tai ne priešai kaunasi, bet žmonės tyčiomis pasidaliję į kuopas, kad pasimušus; vakar jie buvo sėbrai, ryt vėl drauge gers.

Toliau imkime šelmynos gyvenimo papročius. Kur pasaulyje vyrai taip apsieina su savo žmonomis, kaip rusai, kurie jas muša kartais kol užmuša. Štai liaudies daina: „Koks tu man vyras, koks tu šeimnininkas, nemuši žmonos, nemuši jaunosios!“

— Tai vis mat žmonių pikti liežuviai suėdė. Kažin kur dabar jis. Nei žinelės nebeatsiūčia. Rašė iš Mašogalos, daugiau kaip vandenin krito.

— Kas gi pasidarė?

— Sakau gi pikti liežuviai! Ir dabar tebežuklaudy paupiais, kad nebūtų našlės Juzienės tas išverstakys atsigrūdęs. Jis ir surijo. Kol jo nebuvo, viskas gerai ėjosi. Milicijai tai grūdų sykeli, tai kito galo. Vis mat savi žmonės, ne mandrūs, neriečia nosies kaip tas išverstakys. Tik švalstos visur kaktą atmaukęs, lemputę prie krūtinės prisisegęs. Kaip tik pavakarys, žybt ką sutikęs į akis tuo žiburiu. — Savanoris, sako, aš, o Šimukas ko namie dripsio. Varva žmonių akys, katele, kito laimę pamačius!

Atvažiavo gyva pekla maskoliukų, sugriebė ir išvežė Šimuką. Ir batus, kazoną antklodę ir tas gražiasias kelnytes—visa šarančiai sudarė.

Kažin kur dabar nabagėlį Šimuką nugarūdo. Ir kudlius naktimis vis staugia, jie taip supratę tarp saves buvo (verkšlena).

P. T—11s.

Šitie žvėries grobuonio instinktai įgimti rusui. Kam teko matyti, tas žino, kokių smagumu rusų dalydės ardo seną namą; žiems tai lig šventė: visą laiką trenksmai, klyksmai, krykštavimai, tarytum daroma kas nors begalo linksma, malonu.

Tik tokioje tautoje, kuri savo esmę—bolševikas, tegalėjo rasti „Maskvos pirkliui“, jų nežmoniškas girtuoklavimas, skandalai, šunybės, tik ten galėjo rasti priežodžiai: „taip nori mano kalrėji koja“ arba „mano įgeldžiama nepriešink“. Sudaužyti veldrodžiai, indai, stiklai—štai kas reikalinga didiesiems Maskvos pirkliams; išmaudyti šansonetę šampane arba išlepti ją visą osetro ikrats — tai buvo maloniausias jų pirklių žaislas.

Ir štai, sumetus krūvon visus tuos faktus, darosi aišku, kodėl bolševizmas radosi Maskvijoje ir laikosi ten jau keivriji metai. Kiekviena tauta yra verta savo vyriausybės ir sovietų vyriausybė yra tikras bolševikų tautos, rusų tautos padarinys.

Štai delko mes esame įsitikinę, kad rusų bolševizmo forma negali išsiplalinti ir prigyti visame pasauly.

Rusuose gimęs, bolševizmas ir tegali gimtinėje dirvoje, gimtinėje atmosferoje gyvuoti.

Vertė Majoras Ružanovas.

Taikos metu reikia mokytis to, kas kare reiks veikti.

Dragomirov.

Pasienio pulko kareivio atsiminimai.

(Tęsinys.)

Praėjus savaitei, įsakė kuopos vadas pasimti keletą kareivių, nulydėti lenkų šeimynas ligi tilto ir tenai jas palikus grįžti atgal; taipgi pranešti lenkams, tegu jie savo žmones atsiima. Buvo aštuoni vežimai. Tuose vežimuose sedėjo Lietuvos išgamos, kuriuos turėjome išsiųsti iš savo pusės, nes lenkų labai jie troško. Bet kai reikėjo važiuoti, tai nebenorėjo.

Bet ką nupelnė, tai turėjo gauti: jau buvo pervėlu. Buvo jau prie vakaro, kai mes leidomės į kelią. Nuvykę prie tilto mes sustojome; iššaukiau lenkų sargybas, bet su kareiviu nieko negalėjau susišnekėti. Pašaukė kažin kokį „choronžį“. Tas išklauses, kame čia dalykas, sutiko juos priimti, bet su tokia sušneka, kad aš turiu per tiltą pervežti į jų pusę; o taip tai jie nepriima. Aš sakau, kad man įsakyta vežimus gražinti tuojau nuo tilto. Jisai sako:

— Duodu garbės žodį, kad tik vežimai nuvažiuos į antrą pusę, iškraus ir tuojau sugrįš. O aš čia paliksiu jūsų pusėj.

Aš, pasitikėdamas garbės žodžiu, taip ir padariau. Liepiau vežimams važiuoti. Praėjus kokiam 15 minučių, išgirdau anapus kažin kokį trūkšmą. Klausiu lenko, kame čia dalykas. Jis sako: „einame pažiūrėti“. Mes ir einame; vidury tilto kareiviams liepiau palikti savo pusėje. Jis mane paklausė: „ar daug jūsų čia atvyko“. Aš tuojau supratau, kad vežimus suturėjo, ir pasakiau, kad pusę kompanijos (kuopos). Manau, reikia griebtis kurių nors priemonių, o su savimi teturėjau penkis kareivius. Dar keletą žingsnių nužengus, pribėgo prie manęs du ginkluoti lenkai ir suriko: „rence do guri“. Aš nekėliau. Nusimaniau, kad esu kaltas prieš tėvynę ir savo vadą dėl neteisingo ir nesąžiningo įsakymo pildymo. Bet lenkų tas, kuris su manimiėjo, liepė

nieko nedaryti man. Manau sau, kam aš vado neklausiau; jisai man sakė su lenkais nesusidėti, o aš ką padariau? Kaip dabar man išvaduoti tuos vežimus ir sugrįžti pas vadą. O tie pasiūtę taip ir žiuri į mane, kaip žvėrys. Paėmė mane šurpuliai. Manau, paklausiu, kur jų garbės žodis. Man bemažstant atėjo tas pats su „garbės žodžiu“ ir tuojau man pranešė, kad reikia vykti į Druskininkų m. Aš atsakiau, kad man kitos kariuomenės vada negali duoti įsakymų, ir trumpai paklausiau, ar leidžia jisai vežimus ar ne. Atsakė, kad negalys, nes nuo komendanto atėjęs toks įsakymas, kad turį visi vežimai per pusę valandos būti prilojo. Matydamas, kad kitos išeities nebera, pasakiau jam, kad vežimų neleisite važiuoti, tai mano kareiviai paleis ugnį, neliks nei vieno gyvo arklio nei žmogaus.

— Ar gi jums, sakau, negaila tų mažų vaikų? Aš lietuvis ir tai pasigailėjau, o jūs lenkai savo tikrų lenkų nesigailite.

Lenkai tylėjo.

— Dar sakau kartą: ar leidžiate, ar ne?

Man čia su juo besnekant, atėina su šautuvais mano penki kareiviai. Pamatę, kad taip drąsiai žengia prie manęs, suriko lenkai kažin kokių balsu ir sušoko į apkasus. Aš palikęs tarp savo kareivių, surikau:

— Vyrai, važiuokite į savo pusę!

Tie nieko nelaukę paleido, kaip iškerta, per tiltą. Aš su kareiviais išokau paskutinį vežimą ir parvažiavome į savo pusę. Lenkai nė vieno šūvio neišleido. Parvykęs pas kuopos vadą nedrįsau nieko dėti sakyt. Bet graužia kareivio sąžinė, negalėjau nieko paslėpti. Atidaviau pareiškimą, kaip buvo. Mano pareiškimo vadas nesuprato, liepė atsisesti ir smulkiai papasakoti. Taip ir padariau. Matau, kad vadas užauštinino. Pagavo mane laimė. Maniau nors tą valandėlę priimti moterišką būdą ir prašyti dovanoti. Bet kareiviui netinka prašyti: kaltas esi, tai esi vertas nubauti. Dar prie Ruso kai tarnavau, visokių dar blogesnių atsitikimų būdavo. Bet dabar, kada tikrai savo tėvynei taip buvau padaręs, tai sunku buvo tai pernešti. Bet vadas dovanuoja, nes jau senai mano būdą žino. Išėjau linksmas iš vado būto ir džiaugiaus, kad viskas gerai pavyko. O tiems lenkams, tai už tai atkeršyta bus — taip maniau sau eidamas gulti.

Bet neišsipildė mano sumanymai. Praslinkus savaitei, atėjo įsakymas, kad mes turime atgal vykti į pasienį. Atėjo kuopos vadas ir įsakė tuojau pranešti būriams, kad prisiruoštų keliūnėn. Kitą dieną atėjo N. pulko kuopos, mus išmainė, atsiveikino su frontu ir tais pačiais keliais vykome atgal pasienin...

Gal sulauksime vėl gražių dienelių, gal vėl teks susitikti su „pogadami“.

Dar tebedega kerštas mano širdyje iš praėitų metų.

Vachmistras Viršinskas.

Gegužės 1 dienos šventė Maskvoje.

Šventė sutikti ruošta rūpestingai. Jau paskutinėmis balandžio mėn. dienomis gatvės margavo afišomis: „Narodnyja gužanija 1-vo Maja“. Svarbiausios miesto aikštės buvo išpuoštos žaliomis girliandomis, raudonais fantastingais paveikslais ir plakatais, išstatytos estrados ir t. t.

Gegužės 1 d. Velykų ir darbininkų šventės dieną, 15 val. visuose teatruose, didesnėse aikštėse ir bulvaruose ėjo mitingai, paslankūs koncertai ir spektakliai, vedami „Kultprosvieto“. Susirinkimuose aiškiai galima buvo įstebėti vaikų, paauglių, o iš suaugusiųjų—žydų daugumos skaičių. Gal ištikrųjų susirinkti didelėms m...

nioms trukdė Velykų šventės susitaikinimas, tačiau, vadaujant komunistams, darbininkų šventės iškilnėse aiškiai maža dalyvavo žmonių. Taip svarbiausiam iškilnių centre „Teatralinėje aikštėje“, kur buvo įtaisyta graži koncertui scena, suburta įžymesnės Maskvos artistinės jėgos, iš akies sprendžiant minia siekė 5000 klausytojų, „Vorobjovy Gory“ „Praskos“ „Briansko“ ir kt. aikštėse apsilankė dar mažiau žmonių.

Apskritai iškilnės, nežiūrint atskyrų vadovų įtempo darbavimosi, ėjo be ūpo, nuobodžiai šaltai ir negyvai. „Teatralinėje aikštėje“ koras net nesidrovėjo apseiti be „III Internacionalo“ imno. R. K. P. vadai matomai numatė, kad visuomenei revoliucinis ūpas šiandien visiškai atbuko, todėl šventės metu jie dėjo pastangų dirbtinai reikšti ypač ypatingoje formoje darbo žmonių džiaugsmą bei pasitenkinimą. Taip, visose gatvėse tankiai švaistėsi automobiliai, kuriuose kyšojo linksmy vaikų veidai, bešaukdami: „ura“, tegyvuoją III Internacionalas.

Arba: apspitę vežėją 10 — 12 m. vaikeliai lekta gatve ir drauge su vežėju ne tai dainuoja ne tai „saliutuoja“.

Bet ir su vaikais nevisur nusisekė duoti iškilnėms raudoną toną. Šit pavyzd. teatran sutraukė vienos komunistinės įstaigos 10 — 15 metų auklėtinius. Programą sekant, išėjo kalbėtojas ir vaikams pasiūlė rašteliais pateikti jam paklausimų, į kuriuos jis apsimas patenkinamai atsakinėti. Skaito pirmąjį paklausimą:

— Kodel bolševikai persekioja bažnyčias?—Todel, kad Denikinas traukdamasis iš bažnyčių bokštų šaudė kulkosvaidžiais.

— Kodel Velykoms žydai gavo daug produktų, o krikščionys nič nieko negavo?—Nežinau „Narkomprodo“ dalykas.

Trečias paklausimas jau buvo toks ypatingas, kad aiškintojas nuo tribūnos nusinešė.

Svarbiausios skirtingos šių metų šventės tos žymės, kad nei mitinguose, nei spektakliuose, nei koncertuose niekur niekas nebrukė pagrindinių komunistų obalsių: „Viso pasaulio proletarai vienykitės“ ir „Šalin buržuazija“. Atbulai, visuose žygiuose aiškiai apčiuopiamai jautėsi naujas iššaukimas, būtent raginimas į kultūros darbą, į šviesą, į šalies ūkio tvarką ir t. t.

Pavyzdžiui, plakatuos buvo žymima: „Trud“, (V. S. N. Ch.) „Upravliai“, „Soveršenstvu“, „Elektrofici-rui“, „Nerastočai“. Arba: „Trud i nauka — krylja revoliucii“.

Vienas oratorius išrodinėjo ir pabraukė, kad paskutinis priešrevoliucijos reiškinys tai buvo Kronštadas, ir kad kartu su jurininkų likvidavimu galutinai išnyko vidaus kontrevoliucijos juodi šešėliai. Dabar, kalbėjo, reikalinga burti visos liaudies jėgos, visos kultūros ir technikos mokslo jėgos, kad kuoveikiausia pataisyti, atstatyti ir galiausiai patikrinti ekonominę šalies padėtį.

Sekminių svečiai.

Ši diena Kauno visuomenei buvo ypatingai iškilminga ir įdomi. Gražus giedras dangus, kaitrūs ir gausūs saulės spinduliai jau nuo pat ryto išbėrė minčių minias iš ankštų Kauno namų gatvės, į aikštes ir aplinkinius laukus.

Sekminių rytas. Kaip Laisvės alėjoje, taip ir kitur krautuvės uždarytos jų langai ir durys kaž kieno, įsakymu tik vakar naujais dažais ištepti. Pirmiau purvinas apskrebusias lentas pridengė skaisčios varšos.

Publika šventėj pasipuošusi.

Šiandien St. Seimo metinės darbo sukaktuvės. Laukiama kariuomenės parodos. Ūpas visur pastoviai smagus.

Be to šiandien atvyksta iš Klaipėdos svečiai. Mažosios Lietuvos lietuviai atsilanko mūsų laikinojoje sostinėje, kaip pernai metais Kauno ekskursija aplankė Rambyną ir Klaipėdą.

Kauno stotyje pilna publikos. Laukiama traukinio.

Galų galė žaliūmynais ir vėlavomis papuoštas traukinys prislartino prie platformos ir Klaipėdos svečiai prašvitusiais veidais skubiai lipė iš vagonų. Minia juos ankštai apsupė. Muzika pasitiko svečius maršu.

Prasidėjo sveikinimai, pažintys. Visų veidai žėrėjo džiaugsmu. Ypač Klaipėdiškiai buvo matyti nustebinti Kauno visuomenės tokiuo karštu patikimu.

Svečių laukė automobiliai. Ir į juos visiems susėdus ekskursija nuvyko Vytauto kalnan.

Žaliajame kalne buvo rengiama kariuomenės paroda. Jau buvo išrikiuotos kariuomenės dalys aikštėje, kada atvyko Klaipėdos svečiai.

Daugybė kauniečių kartu su Klaipėdos ekskursijos dalyviais gerėjosi mūsų kariuomenės, drąsia ir buinia išvaizda. Viena po kitos ėjo kariuomenės dalys lenktyniuodamos veiksmų sutartinum.

Vakare buvo iškilmingas St. Seimo posėdis, vėliau koncertas.

St. Seimo darbų sukaktuvių diena visiems smagiai, džiaugsmingai praėjo. Visos Kauno visuomenės taip sirdingai Klaipėdos svečiai globojami, ypač jie džiaugėsi—šventė tas sukaktuves.

Užmirštieji.

Kovojame mes, kad regėtį,
Kaip meilė šalyje žydėtį
Ramu bus tada atsilsėti,
Sulaukus šviesios atelties!

(Iš „Panevėžio B-no“ dainelių)

Vakar sutikau seną savo draugą—Lietuvos kariuomenės invalidą.

Istorinėje kovoje ties Šėta 1921 m. vasario m. 10 d. narsiai puldamas Tėvynės priešus, jis, sprogtančia kulipka sužeistas, nustojo kojos.

Jo pavardė, jeigu ne visiems, tai bent žymiai buvusio Panevėžio Bataliono (dabar 4-tas p. L. K. Mindaugo pulkas) savanorių daliai, gerai atmintina.

Tai mūsų karžygis Antanas Sereika, vienas iš pionierių, ginklu kovojusis dėl Tėvynės laisvės ir nepriklausomybės ir dėl Tėvynės labo paaukojęs viską, ką žmogus aukoti gali—savo sveikatą!

Aš atsimenu, Panevėžio Būrys dar silpnutis buvo, vos iš keliolikos karštagalvių jaunuolių patriotų sudėtas. Ateitis buvo nežinoma, miglota...

Stovėjome Ramygaloje, skleisdami po apylinkes kovos šauksmą, galingu savo pasiryžimu ginti tėviškės laisvę ir laimę patraukdami savepsi jaunuolių būrius.

Tuomet atėjo ir Antanas Sereika... Atėjo gilaus įsitikinimo vedamas, kad teisybė—mūsų pusėje, kad kova dėl laisvės—šventa kova, kad Nepriklausomoje Lietuvoje jam, beturčiui, vargo vaikui, bus geriau gyventi, negu bolševikų žadamajame „rojuje“.

Brangus tai buvo mums ginklo ir idėjos draugas, linksmas draugų tarpe kareivinėse ir narsus prieš akyvalzdoje—tai parodė kautynės ties Kedainiais ir Šėta. Ir čia likimas padarė jam smūgį, žiaurais priešais kulka atėmė jam sveikatą!

Daug jau laiko praėjo nuo šių atmintinų ir brangių mums dienų.

Daug kovotojų žuvo, kiti sveikatos nustoję paliko mūsų eiles!

Bet Lietuva laisva, auga, plėtojasi!

Sulaukėm tikstančių kovotojų dėl laisvės, sulaukėm savo valstybės aparato, savo Seimo, savo valdžios.

O tuo tarpu mūsų tikrieji karžygiai vargą ir skurdą kenčia: Štai nors ir Antanas Sereika; dveji metai jau, kaip sveikatos nustojo, o pagalbos iš niekur nesulaukia. Šio mūsų karžygio motina elgetauna, kad tik prasimaitinus. O Antanui visuomenė ir valdžia tėviškos globos suteikti negali! Kiekvienas tik nori jo kuogreičiausiai nuo akių nusikratyti. Komendantas jį siunčia į apskrities viršininką, pastarasis į Pašalpų komisiją, komisija į Tiekimų Valdybą, ši vėl atgal ir t. t. nuo Ainošiaus prie Kaiposšiaus, o rezultatų jokių.

Susidaro užburtas ratas, iš kurio vargšai invalidai ir išėjimo neranda.

O gyventi reiki!

Gėda mums, kad nemokame savo tautos didvyrų gerbti, ne tik žuvusių, bet ir gyvenančių.

Kad tas tiesa, liūdi ja mūsų apiešti užmiršti invalidai, liūdi ja užmiršti, žole apaugę, vos tik mediniais ant greitųjų sukaltais kryželiais papuošti mūsų didvyrų kapai.

Laikas būtų Seimui atkreipti į tai dėmesį.

K a z y s K—s,

Steigiamasis Seimas.

91-as gegužės mėn. 11 d. posėdis.

Pirmininkauja D-ras Staugaitis.

Krašto Apsaugos Ministeris prof. Šimkus atsako į paklausimus atstovo Gruodžio dėl neteisėtų rekvizicijų, atstovo Meilaus dėl Ukmergės Intendanto neteisėtų darbų ir atstovo Bildušo dėl užėmimo liaudies mokyklos buto Eičių kaime kareivių parabežinio pulko.

Toliau einama svarstyti „Algų nustatymas centralinių ir vietos įstaigų valdininkams įstatymo sumanymas“. Įstatymo projektas pripažintas svarstytinu ir priimamas pirmuoju ir antruoju skaitymais.

Toliau svarstoma „Brangenybės priedo centro ir vietos įstaigų valdininkams ir tarnautojams įstatymo sumanymas“.

Referentas Lašas sako, kad esant tokiam gyvenimo brangumui Kaune valdininkai iš gaunamosios algos negali išgyventi, jie su šeimynomis skursta ir valdžia kiek galėdama nori pagerinti jų būvį, tad ji kiek leidžia jos išteklius, įnešė prie pamatinės algos priedą 200 auks. Išskiriami tik tarnautojai Steigiamojo Seimo ir Krašto Apsaugos Ministerija, kuri bus aprūpinta atskiru įstatymu. Jis siūlo taip pat kartu svarstyti „Brangenybės priedo centro ir vietos įstaigų valdininkams ir tarnautojams Kaune įstatymo papildymo sumanymą, kuris sudaro dalį kalbamojo projekto.

Atstovas Draugelis mano, kad šiuo įstatymu valdininkų buvis nedaug tepagerės. Reikalinga sumažinti visų ministerijų netinkamus valdininkus paliekant tinkamus ir nustatyti jiems tinkamą algą. Siūlo neužmiršti milicijos.

Atstovas Rachmilevičius mano, kad šis priedas yra labai reikalingas, tik randa, kad nepatogu išskirti iš šio įstatymo Krašto Apsaugos Ministeriją ir St. Seimo raštine.

Atstovas Kairys mano, kad šiame įstatyme nužymėtoji priemonė būviui pagerinti yra tik laikina. Reikalinga įvesti tinkamą darbo padalinimą, tada nereikės

tokio didelio darbininkų skaičiaus. Valdininkus reikėtų pirmiausia aprūpinti butais, paskui reiktų duoti progos pirkti malkų pigesnėmis kainomis.

Toliau kalba atstovai Digrys, Tamošaitis ir kiti.

Ministerių Pirmininkas Dr. Grinius nurodo, kad po ilgų pasitarimų ir ginčų nutarta pridėti po 200 auks. nes tik tokią sumą leidžia mūsų išteklius. Kad tinkamiaus sutvarkius darbus viskas daroma, kas tik galima. Bus stengiamasi sumažinti valdininkų skaičių, kai tik turėsime daugiau prityrusių darbininkų. Siūlo šį įstatymą priimti, nes kitaip nukentės valstybės reikalai.

Toliau kalba Kardišauskas, Žitinevičius, Galvydis-Bikauskas, Pakalka, Dr. Staugaitis ir kiti,—kurie nurodė, kad priedas reikalingas, nes iš gaunamosios algos valdininkams išgyventi sunku.

Įstatymų projektai pripažinti svarstytais ir priimami pirmuoju skaitymu.

Toliau seka kai kurių Ministerijų etatų papildymai ir posėdis baigiamas.

92-tas gegužės mėn. 13 d. posėdis.

Pirmininkauja D-ras Staugaitis.

Iš eilės svarstoma Laikinojo Lietuvos teismų įjų darbo sutvarkymo civilinio ir baudžiamojo procesų įstatų pakeitimo ir papildymų sumanymas pirmuoju skaitymu.

Referentas Grajevskis pabrėžia, kad šiuo pakeitimu įtraukiamas svarbus punktas, kur apeliacinėse bylose kasacinei skundai dėl Apygardos Teismų sprendimų ir nutarimų gali būti duodami Vyriausiam tribunolui. Randa, kad šis projektas esąs būtinais priimtinas, nes Teismų sprendimo kasacijos įstaiga kaip tik prižiūrės įstatymų tikslų vykdymą ir jų aiškinimą.

Šiuo klausimu kalba atstovai, Kuzminskis, Rozenbaumas, Tumėnas, Teisingumo Ministeris p. Karoblis, ir kiti.

Įstatymas su nedidelėmis pataisomis priimamas pirmuoju ir antruoju skaitymais.

Toliau svarstoma prie uždarytų durų įstatymas dėl atsitikimų Suvalkų fronte. Tuo posėdis ir baigiamas.

Steigiamojo Seimo gegužės mėn. 15 d. iškilmingas posėdis.

Pirmininkauja St. Seimo Pirmininkas A. Stulginskis.

Dalyvauja svetimų valstybių atstovai, Tautų Sąjungos nariai, Ministerių Kabinetas.

Salėj daugybė svečių.

St. Seimo Pirmininkas A. Stulginskis nurodo koks svarbus įvykis buvo mūsų tautos gyvenime sušaukiant Steig. Seimą. Ta diena bus mums visuomet minėtina, kaip vienas žymiausiųjų ilgos ir sunkios kelionės į laisvę atsiemtųjų etapų.

Tat minint tą dieną pravartu yra mesti akį atgal į atliktuosius darbus, praėjusių metų laikotarpyje. Einant Steig. Seimo pareigas mums reikia kartu atlikti ir paprastojo parlamento funkcijos ir žymią savo darbų dalį pavesti einamiems Valstybės reikalams. Tat visi pirmaeiliai darbai negalėjo eiti pirmyn tuo greigtumu koku pageidaujama.

Steigiamojo Seimo daug dirbta ir daug nudirbta. Per metus St. Seimui tėko padaryti 92 plenumo ir 43 mažojo Seimo posėdžiai. Komisijų ir subkomisijų buvo 28; jų padaryta 963 posėdžiai. Žemės reformos, finansų ir biudžeto komisijos yra daugiausiai turėjusios posėdžių t. y. po 80. Įnešta į Seimą 240 įstatymų sumanymų, priimta 122. Atmesta 18. Likusieji svarstomi plenumo ar komisijose.

Buvo išklaudyta valdžios 19 pranešimų. Pateikta 9 Interpelacijos, iš jų 3 atmestos, viena atsiimta.

tas atsakyta. Gauta 138 paklausimai. Atsakymai duota į 108 paklausimus.

Bendrai St. Seimas uždėtasias pareigas stengiasi tinkamai atlikti.

Toliau kalba dėl santykių su mūsų kaimynais latviais ir lenkais.

Baigdamas pabrėžė, kad mums dar stipriau reikalinga suburti savo pajėgas, kad Dievui padedant mokėtumėm sujungti visas savo dalis ir sugebėtumėm išsaugoti savo Nepriklausomybę.

Tegyvuoja ilgiausius metus Nepriklausoma Demokratinė Lietuvos Respublika.

Tegyvuoja nepriklausomybės gynėja Lietuvos kariuomenė.

Tegyvuoja visi Lietuvos piliečiai.

Pabaigus Pirmininkui kalbėti skaitoma gauti šiai dienai pasveikinimai iš Latvų St. Seimo Pirmininko ir kitų.

93-ias St. Seimo gegužės 18 d. posėdis.

Pirmininkauja A. Stulginskis.

Iš eilės D-ras Grinius atsakinėja į paklausimą St. Seimo nario Galdikienės, dėl padarytosios pernai rudenį pas pil. Pšibilauskiene (Lazdynų Pelėdą) kratos ir dėl nedavimo paso. Dėl kratos buvo padarytas tardymas ir iš žodžių pačios Lazdynų Pelėdos paaiškėjo, kad tikrai buvo pas ją padaryta krata, buvo ieškota lenkiškų proklamacijų. Darydami krata milicininkai elgėsi gerai. Už krata Lazdynų Pelėda milicijos nekaltina ir prašo juos už tai nebausti. Iš milicijos sužinota, kad jiems buvo pranešta, būktai pas p. Ivanauskus, Lazdynų Pelėdos tėvus, spausdinamos lenkiškos proklamacijos. Tai buvo kaip tik tuo metu, kai lenkai puolė Vilnių, tad milicininkai ir padarė tą krata.

Pasas nebuvo išduotas Lazdynų Pelėdai todėl, nes kaip tik tuo laiku nebuvo duodami pasai nė vienam dvarininkui.

Toliau Ž. D. ir V. Turtų Vice-Ministeris p. Matulionis atsako į atstovo Žitinevičiaus paklausimą dėl uždraudimo valdiškuose miškuose ganyti avis ir kitus galvijus, nes toks ganymas atneša miškams begalo daug žalos.

2-uoju punktu svarstoma „Algų nustatymo Valstybinio Apdraudimo Įstaigos valdininkams įstatymo sumanymas“ 3-ju skaitymu.

3-ju punktu „Algų nustatymo centralinių ir vietos įstaigų valdininkams įstatymo papildymo ir pakeitimo sumanymas 1 skaitymu“. Šis įstatymas liečia daugiausia „Lietuvos“ Redakciją, nes norint gauti atitinkamesnį „Lietuvos“ redaktorių ir tarnautojų reikalinga padidinti algos. Įstatymo sumanymas pripažįstamas svarstytinu ir priimamas pirmuoju ir antruoju skaitymais.

Po pertraukos iš eilės eina priėmimas patiektos soc. demokratų frakcijos skubotos interpeliacijos Krašto Apsaugos Ministeriui dėl Mariampolės, Kalvarijos ir kitų vietų Žvalgybos areštų ir mušimų.

Už interpeliacijos skubotumą kalba atstovas Požela. Jis nurodo eilę neteisėtų pasielgimų ir nekaltai laikomų kalėjimuose žmonių. Be to dar nurodo į mušimus, kurie buvo sąryšy su paskutiniais areštais Mariampolėje ir Kalvarijoje. Interpelacija, jo nuomone pripažintina skubota vien jau dėl to, kad turėti ramią sąžinę, kad mūsų piliečiai kurie turi lygias teises nebus mušami.

Ministeris Pirmininkas D-ras Grinius prašo interpeliaciją priimti ir pripažinti ją skubota.

Interpelacija pripažįstama skubota.

Toliau svarstoma klausimas ar interpeliacija svarstyti. Atstovas Požela kalba už interpeliacijos svarstymą. Prieš interpeliacijos svarstymą kalba atstovas Bičiūnas. Jis pažymi, kad ši interpeliacija turi daug

panašumo į Utenos įvykių patiektą interpeliaciją. Mariampolės, Kalvarijos ir Raseinių atsitikimai yra surišti su gegužės 1 diena. Tos dienos šventė, kurią mūsų valstybė pripažįsta, buvo suteršta įvairiais sukilimais maištais ir t. t. Pažymi, kad Mariampolėje tą dieną buvo ruošiamas sukilimas, o ne demonstracija, buvo lipinamos proklamacijos ir kviečiama daryti tarybas.

Jis neranda reikalingu priimti interpeliaciją, nes jeigu ir būtų kokių nors Žvalgybos Skyriaus agentų kaltųjų, tai juos teismas išspręs.

Dauguma balsų interpeliacija atmetama. Kairėje pusėje kyla didelis triukšmas. Atstovas Kairys užėjęs sauvaliai ant tribunos reiškia didžiausio pasipiktinimo ir protestuoja prieš interpeliacijos atmetimą. Soc. demokratai rėkdami: „judošiai“ „žvalgybos agentai“—apleidžia salę. Galvidys-Bikauskas į soc. dem. pasakymus atrežia: „Jūs Lietuvą parduosite“.

Toliau svarstoma dar keletas smulkių įstatymų, kuo posėdis ir baigiamas. Aks.

Kas klausia, tas neklysta.

Kls.

Prašau ne atsisakyti paaiškinti, kokiomis teisėmis gali naudotis asmenys dabar tarnaujantieji mūsų kariuomenėje, išlaikiusieji prie Rusų kvotimus „volno-opredeliajuščiu“ I ir II eilės. A. Čepulis.

Ats.

Gali stoti į karo mokyklą ir laikyti kvotimus karo valdininko laipsnio įgyti. Red.

Kls.

Prašau pranešti, kokios yra mūsų kariuomenėje ir randasi Karo Žinyboje specialės karų mokyklos ir kursai. A. Čepulis.

Ats.

Yra inžinerijos puskarininkių mokykla, karo lauko milicijos mokykla. Apie stojimo sąlygas reikia kreiptis į jų viršininkus. Red.

Kls.

Kaip greitai bus atidengti ir kokiomis taisyklėmis vadovausis Armijos Mokytojų Kursai, apie kuriuos buvo pakeltas klausimas paskutiniam Arm. Švietėjų Susivaižiavime. A. Čepulis.

Ats.

Šiuo tarpu rengiama programa suaugusių mokymui, kuri bus dėstoma karo mokykloje. Red.

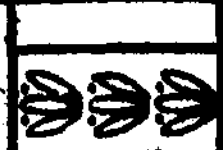
Karių teatras.

Kauno Karių klube greitai laiku bus pirmą kartą Kaune vaidinama nauja žinomo mūsų muziko Miko Petrausko parengta operetė „Consilium facultatis“.

Operetės siužetas paimtas iš lenkų kalboje parašytos tuo pačiu vardu komedijos ir žymiai pagražintas muzikalės dalies įvedimu. Operetė linksma, kupina gyvų komingų scenų. Režisuoja kap. Brazulevičius. Akompanuoja ltn. Statkevičiaus vedamas sekstetas.

ŽINIOS

Lietuvoje

— Užsienų Reikalų Ministeris Dr. Purickis pasirašė su Latviais visą eilę konvencijų, bėgamaisiais

reikalais ir politinę sutartį dėl aukščiausio užsienių politikos koordinavimo. Greitu laiku prietos sutarties prisidėsia ir Estai.

— **Kariai dalyvaus šių metų Kauno Miesto Tarybos rinkimuose.** Vyr. Rink. Komisija praneša: kariai kurie gyvena mieste privačiuos butuos ir yra ankštai surišti su miestu, kaip tarnaują Centralėse K. A. M. įstaigose, būtent: Kr. Aps. Min. Generaliame Štabe, Komendantūroje, Ligoninėse gali dalyvauti rinkimuose.

Kariai, kurie priklauso dalių laikinai esančioms Kaune, tos teisės neturi.

— **Briukselis.** Pranešama, kad dėl Anglų Min. Pirm. pareiškimo, kalbant Anglų parlamente, kad Anglai, Italai, Prancūzai ir Amerika, nutarė Vilnių atiduoti Lietuvai, lenkų atstovai pranešė, kad toks sprendimas darytų derybas nereikalingomis. Bendras posėdis atidėtas.

— **Šveicarija palanki Lietuvai.** Korespondento pranešimu Šveicarijos Vyriausios Tarybos pirmininkas Motta gegužės 18 d. pasikalbėjime su mūsų atstovu p. Sidzikausku, prašęs tinkrinti Lietuvos Vyriausybę dėl Šveicarijos palankumo Lietuvai ir žadėjęs šiomis dienomis pripažinti Lietuvą ir paremti ją Tautų Sąjungoje.

— **Vilnius — A. Silezija.** Vilniaus „Gazeta Wilenska“ rašo: „Aukštoji Silezija tai mums pavyzdys. Tautų Sąjunga mus neapgins. Todėl į darbą Už ginklo!“

— **Meno paroda** atidaryta bus dar lig birželio 6 d. Paroda žymiai papildyta.

— **Karo mokslų D-jos susirinkimas** dėl „Dievo kūno“ šventės atkeltas į trečiadienį gegužės 24 d. 18 val.

Užsieny.

— **A. Silezija.** Visi Vokiečių laikraščiai pilni žinių apie sukilimą A. Silezijoje. Nors tai vokiečių žinios, bet aiškiai iš jų matyti Sąjungininkų prie to atsinešimas.

A. Silezijos padėtis esanti rimta ir sunki. Sukilėlių esą apie 100,000 ir ginkluoti jie kuop geriausiai. Sąjungininkų pajėgos silpnos ir nėra jų veiksmuose vienybės; kai kur matyti aiškus nesutarimas.

Sukilėlius malšinti aktingiausiai imasi Italai. Prancūzų kariuomenės ir jos vadų elgesys labai keistas. Anglai ir Italai reikalauja griežtų priemonių sukilėlius malšinti ir nori, kad prie to prisidėtų ir prancūzai. Dėl keisto prancūzų elgesio vietos gyventojų tarpe jiems nepasitikėjimas ir neapykanta vis auga. Gyventojų ūpas prislėgtas laukiama Vokietijos paspirties. Darbininkai gi patys nori gintis ir reikalauja ginklų.

Sąjungininkų komisija išleido į gyventojus atšaukimą: Nekliudyti komisijos veiksmams užimti sukilusias sritis. Ir tos vietoje pagalbos. Ką gali padaryti tokia proklamacija, kada sukilėlių vadai aiškiai pasisakė nepasiduosią. Pastebėta, kad keletas prancūzų oficerių ir kareivių sukilėlių tarpe kariauja prieš vokiečius. Prancūzų ginklai kaž kaip atsirado lenkų sukilėlių rankose.

Prancūzų pulkininkas Ardison pareiškė, kad jis nieko padėčiai pakeisti padaryti negalys, todėl ir nepriėmė gyventojų delegacijos, norėjusios kalbėti apie būdus įvykinti tvarkai. Kaip tomis žiniomis patikrinti pranešama iš Varšuvos: prancūzų atstovas paskelbė, kad jis nepakestų A. Silezijos vokiečiams atidavimo. Lenkų užimtose srityse keletas vokiečių žverišku būdu nužudyta: išsmaigytos akys, nupiautos nosys ir t.t.

Anglai, kaip matyti iš užsienio spaudos, sukilėliams neužjaučia. Anglai nurodo įvykių svarbumą, prancūzai gi stengias sukilimą parodyti kaip smulkų vietinį ten gi dalyką.

A. Silezijos klausimą spręs Tautų Sąjunga. Rašoma, kad lenkams paliko Vilniaus avantiūra, ir jie panorėję taip pat pamėginti antrą syk.

Gegužės 15 d. „Rote Fahne“ rašo: Skubiai organizuoti Vokietijos savanorių būriai vyksta A. Silezijoje. Taigi atsitikimai krypsta visai nelaukton ir negeistinėm Korfanty ir visiems nacionalistams sukilėliams pusėn. Būtent: Pranešama apie ūmų komunistinio judėjimo augimą. Daugely sukilėliams užimtų vietų įsteigtos darbininkų Tarybos. Korfanty leidžia įsakyti nusigincluoti. Bet jau nieko nebegali padaryti. Darbininkai subruzdo.

Greta to viso nacionalės užgaidos dar griežtesnės.

Matyti, kad lenkų avantiūros nevisai jiems sėdžiai baigiasi.

— **Londonas.** Anglijos Ministerių Pirmininkas Lloyd George tarp kit ko pasakęs: Tačiau dėl Lietuvos jau buvo perdažnai padaryta panašiu, A. Silezijos reikalui, nusprendimų, prie kurių greta Amerikos prisidėjo Prancūzija, Italija, Anglija, kurioms buvo pavestas Vilnius. Nežiūrėdama santarvės, tą miestą užėmė lenkų reguliarinė kariuomenė. Lenkams buvo įsakyta pasitraukti bet tai neišpildyta. Lenkai atėjo į Vilnių prieš mūsų norą ir ten jie tebėra. Taip pat jie elgiasi ir A. Silezijoje. Lenkai turėtų pasekti D'Anuncio pavyzdį, kurio panaši avantiūra likviduota.

— **Lenkai ir bolševikai.** Visi turbūt gerai žino, kas ir tokiu būdu įvykdė vadinamąjį sukilimą Aukštojoje Silezijoje, kur gal dar labiau turėjo progos apsireikšti antras Želigovskis. Bet savaip tų laikų sukilimą supranta rusų bolševikai. Jie nurodo, (Izv. 101 Nr.) kad tai yra iš rezoliucinis sukilimas. Matyti gretimai eina bolševikų ir lenkų taktika panašiuose „sukilimuose“. Turime dar vieną pavyzdį, kaip bolševikai moka įtikinėti rusų liaudį, kad jau visas pasaulis kyla kad įvedus rusų netvarką... lenkų šovinistams padedant.

Redakcijai atsiųsti raštai.

A. Бяроза. Расейска-польскі баль і беларускае пахмеле (куды ідзець беларускі шлях). 14 pusl. Пінск. Друкарня „Нашо“ 1921.

I. Шуляк. Вышэй галаву, Беларускі селянін. 16 pusl. Пінск. Друкарня „Нашо“ 1921.

Народны прыгавар. 1921. Autoriaus ir spaustuvės nepažymėta.

Wahlbeeinflussungen. Eine kleine Auswahl von Drohbriefen sonstigen Dokumenten. 40 pusl. Reichsdruckerei. Berlin.

Polnische Kulturtaten in Oberschlesien. 22 pusl. Spaustuvė nenurodyta.

Radio stoties laikraštėlis „Bangą“. 3 ir 4 Nr.Nr.

Dvisavaitinio Lietuvos karių gudų laikraščio „Vaskovy“ (Karys) 2 Nr. Kaune, 1921 m. gegužės 16 d.

Padėkos.

Už gautas iš Vyriausio Lietuvos Gynimo Komiteto Pulko metinių sukaktuvių šventei sekancias aukas: knygų 320 egz. kaina 2417 auksinų, Amerikos žurnalų 20 egz., tabako 285 pakelius (po 1/8), degtukų 125 dėž., skardinių dėžučių degtukams 11 št., atviručių 39 št. paveikslėlių 8 št., tepalo batams 23 dėž., pypkes 8, elektros lemputes 4, veidrodėlius 5, medinių vinių batams 3 pakelį, rūkomos popieros 30 lapų, sekretų 22 št., vėsių

su popiera laiskams 120 štukų. Pulko karių vardu aukotojams nuoširdžiai dėkoju

L.e.p. 3 p. D. L. K. Vytauto Pulko Vado

Majoras Rozmanas.

Oficialinė dalis.

(Tėsinys 20 Nr.).

VI. 1921 m. vasario mėn. 21 dieną Pulkininkui Vincui Grigaliunui-Glovackiui už nusidedamąjį darbą, įmatytą K. J. XXII kn. 145 str. (žinodamas, kad jis pašalintas nuo vadovavimo pulku, sauvaliai pasiėmė vadovauti jį), atsižvelgiant į visas bylos aplinkybes, teismas rado teisingu paskirti 3 mėnesius daboklės be teisių apibrėžimo, kurią bausmę einant Amnestijos Įstatymo III p., sumažino vienu trečdaliu ir galutinėje išvadoje paliko 2 mėnesius daboklės.

VII. 1921 m. vasario mėn. 28 dieną Vilkaviškio Karo Komendantui Majorui Stasiui Zaskėvičiui už nusidedamąjį darbą, įmatytą K. J. XXII kn. 147 str. (už iškraustymą kiton apskritin, einant Yp. Valst. Aps. Įst. 8 § 1 p., ne vieno pavojingo toje apskrityje asmens, bet su visa jo šeimyna), atsižvelgiant į visas bylos aplinkybes, teismas rado teisingu paskirti 3 savaites daboklės, kurią bausmę sumažino jam einant Amnestijos Įstatymo III p. ir galutinėje išvadoje paliko 2 savaites daboklės be tarnybinių teisių apibrėžimo.

VIII. 1921 m. kovo mėn. 14 dieną Utenos Komros kareiviams Vladui Joneliui, Stepui Butkaičiui ir Juozui Astrauskui už nusidedamus darbus, įmatytus Jonelio—K. J. XXII kn. 160 str. ir B. K. 51 ir 49 str. (už kėsiniimąsi vogti pavestą jam saugoti turta), Butkaičio ir Astrausko—B. K. 2 d. 581. 51 ir 49 str. (už kėsiniimąsi vogti), atsižvelgiant į visas bylos aplinkybes, teismas rado teisingu paskirti bausmę Joneliui — 3 metus disciplinarių dalių, Butkaičiui ir Astrauskui po 6 mėn. civilio kalėjimo kiekvienam, kurios bausmės Joneliui ir Butkaičiui, einant B. K. 3 p. 57 str., kaip nepilnamečiam sumažintos vienu trečdaliu ir galutinėje išvadoje palikta Joneliui—2 metai disciplinarių dalių su išdavomis, numatytomis K. J. XXII kn. 50 ir 501 str. str., Butkaičiui — 4 mėnesiai ir Astrauskui—6 mėn. civilio kalėjimo, kuris, einant K. J. XXII kn. 8 str., pakeistas kariniu kalėjimu.

IX. 1921 m. kovo mėn. 19 dieną 8 pėst. pulko Kapitonas Povilas Plikiutis už nusidedamąjį darbą, įmatytą B. K. 445 str. (už suteikimą Vyriausybei apie save melagingų žinių, kad turįs rusų kariuomenės karininko laipsnį), turėdamas galvoje Kapitono Plikiučio be nuodėmių tarnybos ėjimą ir Karo Vyriausybės neatidų pripažinimą karininkais asmenų be jokio patikrinimo jų pareiškimų, teismas paskyrė tik 6 mėnesius civilio kalėjimo, atėmė nuo jo Kapitono laipsnį ir karininko vardą.

X. 1921 m. kovo mėn. 23 dieną I Raitelių pulko Vyr. Leitenantui Marijonui Tumui ir Leitenantui Antanui Paulauskui už nusidedamus darbus, įmatytus: Tumo—pirmąjį—K. J. XXII kn. 2 d. 232 str., antrąjį—K. J. XXII kn. 234 str. ir trečiąjį—B. K. 1 p. 636 str. 1) prisivavino esančius jo žinioje tris arklius, sauvaliai juos pardavė ir dalį tų pinigų prisivavino,

2) kad paslėpti neteisėtą pardavimą, susatė netikrą dokumentą ir 3) prisivavino per daug sau valdžios) ir Paulausko—B. K. 1 p. 667 str. (būdamas Komisijos Narys pasirašė po žinomai netikru dokumentu), teismas skyrė Tumui už pirmąjį nusikaltimą, einant K. J. XXII kn. VII p. 5 str.,—4 mėnesius tvirtovės ir 3000 auksinių piniginių pabaudos, už antrąjį—4 metus sunkių darbų grąšos kalėjimo ir už trečiąjį—3 mėnesius arešto. Sumetus tas tris bausmes, teismas, einant B. K. 60 str., paskyrė vieną bendrą bausmę — 4 metus sunkių darbų (grąšos) kalėjimo ir 3000 auksinių piniginių pabaudos. Paulauskui 1½ metų sunkių darbų (grąšos) kalėjimo. Einant Amnestijos Įstatymo III p., teismas sumažino teisiams bausmes: Tumui iki 2 metų ir 8 mėnesių sunkių darbų (grąšos) kalėjimo ir Paulauskui iki vieno metų paprasto kalėjimo. Atsižvelgiant a) į Tumo prisipažinimą prie kaltės ir atgailą dėl padarytų nusikaltimų, b) į tą, kad parduoti jo arkliū netiko vartojimui fronte, kad tuo metu Intendantūra negalėjo pristatyti reikiamo kiekio maisto ir pašaro ir tuo dalinai vertė pirkti patiems, kad galima tikėti, kad Tumas, neturėdamas tam tikro avanso, priverstas buvo pirkinėti pašarą (faktas prirodytas iškvostų liudininkų parodymais), kad padaryti Valstybei nuostoliai jau teisiamojo padengti, kad kreipiant dėmesį į teisiamojo asmenį ir kitas bylos aplinkybes, teismas nerado būtino reikalo išmesti jį iš kariuomenės, vadovaudamasis B. K. 53 str., rado teisingu sumažinti jam bausmę iki 6 mėnesių paprasto kalėjimo ir 3000 auks. pabaudos. Einant K. J. XXII kn. pastebėjimo IV² p. 4 prie 8 str., pakeitė 6 mėnesius paprasto kalėjimo 9 mėnesiais tvirtovės. Atsižvelgiant į Paulausko: a) prisipažinimą prie kaltės, atgailą dėl padaryto nusikaltimo, b) į tą, kad Paulauskas neturėjo tikslo pralobti, einant B. K. 53 str., teismas rado teisingu paskirti 1½ mėnesio paprasto kalėjimo, kuri bausmė, einant K. J. XXII kn. pastebėjimo IV² p. 4 prie 8 str.—2 mėnesiais arešto daboklėje. Tuo būdu nubausti: Vyr. Leitenantas Tumas—9 mėnesiais tvirtovės su išdavomis, numatytomis K. J. XXII kn. 27 str. ir 300 auks. piniginių pabaudos ir Leitenantas Paulauskas—2 mėnesiais arešto daboklėje.

Pripažintas šioje byloje nekaltas felčėris Antanas Viščius išteisintas.

XI. 1921 m. kovo mėn. 30 dieną 2 pėst. pulko Vyr. Leitenantui Mikui Gaideliui už nusidedamus darbus, įmatytus: pirmąjį — K. J. XXII kn. 73 str. ir antrąjį — K. J. XXII kn. 1 d. 231 str. 1) nepranešė savo vyriausybei žinodamas, kad jo kuopos kareiviai įgijo degtinei varyti aparatą ir 2) tuo pačiu laiku įteiktus jam tarnyboje 5 pūdus ruginių valdiškų miltų maistui kareiviams pagerinti, sudarkė, atiduodamas kareiviams padaryti iš jų degtinės), teismas rado teisingu paskirti kaip pamatinės bausmės už pirmąjį nusikaltimą—2 mėnesius tvirtovės ir antrąjį—6 mėnesius civilio kalėjimo. Sumetus tas bausmes, einant B. K. 60 str. paskyrė vieną bendrą bausmę 6 mėnesius paprasto civilio kalėjimo, kurią bausmę, einant Amnestijos Įstatymo III p. sumažino vienu trečdaliu, t. y. iki 4 mėnesių kalėjimo. Nerasdamas reikalo Gaidelį išmesti iš kariuom., teismas, vadovaudamasis K. J. XXII kn. 31 str. ir pastebėjimu IV² p. 4 prie 8 str., pakeitė 4 mėnesius kalėjimo 6 mėnesiais arešto daboklėje be teisių siaurimo. Be to leista Vyriausybei administratyviu būdu išieškoti iš Vyr. Leitenanto Gaidelio kainą 5 pūdų ruginių miltų. Js. kar. 105 Nr.